І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArclay 7-4125

РІК LXVI. Ч. 156. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 14-го СЕРПНЯ 1959 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AYGUST 14, 1959 No. 156. VOL. LXVI.

В САНТІЯГО ПОЧАЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЗАХІДНЬОЇ ПІВКУЛІ

Сантіяґ, Чіле. — В середу дня 12-го серпня почалася тут конференція міністрів закордонних справ двадцять й одної американської держави скликана головним чином у зв'язку з інвазіями й атаками деяких із держав західньої півкулі на територію сусідніх держав, зокрема у зв'язку з напруженням, що виникло останнім часом між Кубою і Домініканською Республікою. Відкриття конференції доверщив президент Чіле Хорґе Алессадрі, який ствердив, що основою порозуміння і співдії американських держав є доктрина неінтервенції. Водночас із цим Алессандрі натаврував диктаторські режими, як головну загрозу для миру і безпеки в країнах Західньої Гемісфери. Під час сесії, відбутої в першому дні тривання конференції, промовляв теж державний секретар ЗДА Крістіян А. Гертер і крім нього ще теж міністри закордонних справ п'яти держав. Гертер, нав'язуючи до слів чілійського президента Алессандрі про доктрину неінтервенції, ствердив, що ця доктрина була досі основним принципом у взаєминах між членами Панамериканської Організації Держав, і перестеріг, що ця система опинилася під сучасну пору в обличчі поважної загрози і перед критичною ситуацією в історії Америки. Дальшими основними принципами у взаєминах між американськими державами Гертер назвав, крім неінтервенції, колективну безпеку, здійснювання репрезентативної демократії та співпрацю для економічного і суспільного прогресу. Головним завданням під сучасну пору, на думку Гертера, є відновлення традиційної рівноваги між миром з одного боку і свободою та проґресом з другого боку. Країни Західньої Гемісфери повинні творити одну спільноту і свобода усіх її членів мусить базуватися на законі. Вимогу неінтервенції підкреслювали у своїх виступах міністри закордон. справ Бразилії, Кольомбії, Ель Сальвадору і Ґватемалі, стверджуючи, що тільки така політика може бути виявом вірности засадам демократії. Не нав'язував до цього принципу єдино тільки міністер закордонних справ Домініканської Республіки, диктаторський режим якої є однією із причин теперішньої кризи. З конкретними закидами проти домініканського режиму й ініційованих ним інвазій виступили з самого початку конференції представники Куби і Венесуелі. Міністер закордонних справ Кольомбії Хуліо Цезар Аяля виступив із пропозицією відбути обідню зустріч із державним секретарем Гертером для обговорення справи створення окремого комітету, який мав би встановляти, що є і що не є актом інтервенції.

З відкриттям шкіл в Литтл Року почалися знову демонстрації

Літтл Рок. — У зв'язку з відкриттям шкіл, закритих в 1957-58 шкільному році на доручення стейтового губернатора Орвала Е. Фобуса, зокрема у зв'язку з допущенням до Центральної Середньої Школи і до школи в Голл Гайс в Литтл Року негритянських учнів в Литтл Року відбулися нові демонстрації проти здійснювання десеґреґації в цих школах. Демонстрантів мусіли розганяти поліція і пожежна сторожа з допомогою струй води. В самих школах (двох), що до них допущено негритянських учнів, ніяких інцидентів ані протестів з цього приводу не було. Демонстрація була набагато спокійніша і лагідніша, як теж менше численна у зв'язку із допущенням перших негритянських дітей до Центрально Школи в Литтл Року. Поліція ув'язнила двадцять й одного демонстранта, які відмовилися розійтися і припинити демонстрування. Під час відкриття Центральної Школи були присутні поміж учнями двоє негрів — хлопець і дівчина і в школі в Голл Гайс три негритянки. Ректори і шкільні ради сподіваються, що наука у нововідкритих школах проходитиме нормально. У своїй промові до сеґреґаціоністів, зібраних біля стейтового капітолю, губ. Фобус закликав до спокою і поміркованости.

На Кубі ув'язнено 4,500 учасників „протиурядової змови"

Гавана, Куба. — Згідно із найновішими повідомленнями засяг розкритої востаннє антиурядової змови мав би бути набагато більший, як це початково думали. Починаючи від п'ятниці минулого тижня на території всієї Куби поліційна і військова влада мала ув'язнити яких 4,500 осіб, тисяча з-поміж яких має перебувати у в'язниці в Сантіяґо де Куба. Переповнені теж в'язниці на провінції. На південному побережжі у провінції Ляс Вілляс озброєне з'єднання контреволюціонерів, в числі яких 80 люда, заатакувало військову станицю у цукроварні Солєдад. Головнокомандуючий кубинських збройних сил майор Равл Кастро відлетів туди, щоб керувати переслідувальними операціями. Поміж ув'язненими більшість творять військовики — колишні вояки й офіцери з часу режиму Батісти.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар оборони ЗДА Ніл Г. МекЕлрой** перебуває тепер на відвідинах в Канаді і відбуває в Оттаві розмови з канадійським міністром оборони Джорджем Р. Перкісом. Темою розмов є проблеми спільної оборони ЗДА і Канади.

● **Пресовий секретар през. Айзенгавера Джеймс Ц. Гагерті** виїхав в середу, дня 12 серпня ц. р. до Европи, щоб перевести в европейських столицях, зокрема в Бонні, Лондоні і Парижі підготовні заходи, зв'язані з европейською подорожжю през. Айзенгавера, встановленою на кінець серпня і початок вересня ц. р.

● **Канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер** найменував 5-членну Раду Національної Енерґії, що має мати нагляд над розвитком і використанням усіх засобів енерґії, наявних у Канаді. Головою ради призначено Іана Н. МекКіннона, голову албертійської ради для зберігання оливних і газових ресурсів.

● **Опановуваним пероністами робітничим спілкам в Арґентині** не повелося перевести вповні проголошеного ними генерального протестаційного страйку. Не-перонівські і комуністичні спілки відмовилися приєднатися до цього страйку, що його пероністи проголосили для солідарности із цукроварняними робітниками, які страйкують уже 19 днів. У вівторок, дня 11 серпня цей страйк цукроварняних робітників визнано нелеґальним і цим позбавлено робітників і платні і правної охорони.

● **В Монтреалі** почала збільшуватися кількість захворінь на поліо, що привело до деякої паніки серед населення, яке масово почало зголошуватися до охоронного щеплення.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ ВИРІШИЛА РЯД ЗАХОДІВ ПРОТИ ХРУЩОВА

Ню Йорк. — Конференція Американців Центрального і Східнього Европейського Походження (КАСІД), в склад якої входять крайові репрезентації згаданих етнічних ґруп, відбула тут минулої середи, 12-го серпня, свої чергові наради, на яких схвалила ряд заходів і акцій у зв'язку з недалекими відвідинами совєтського диктатора Хрущова в цій країні. Конференція висловилась однодушно проти цих відвідин та вирішила приготовити і вислати президентові Айзенгаверові окремий меморіял, з'ясовуючи йому причини такого свого становища. Тому, що відвідини совєтського диктатора є вже перерішені, КАСІД прохатиме Президента, щоб в розмові з диктатором звернув увагу на долю поневолених націй та поставив справу їхнього самовизначення у вільних виборах, відбутих під міжнародним наглядом за передумову будь-якого порозуміння чи договорювання з Хрущовим. Рівночасно Конференція рішила спільними силами всіх об'єднаних в ній етнічних груп влаштувати в неділю, 20-го вересня, коли то Хрущов буде, по всяких правдоподібностях, в Ню Йорку, велику мирну протестаційну маніфестацію, що має відбутись в Мангеттен Сентер ввечорі. Рівночасно репрезентації поодиноких груп, що репрезентовані в цій Конференції, зобов'язались подбати, щоб Ієрархи їхніх Церков доручили в місцевих церквах відправити жалобні Богослуження за замучені большевицьким режимом жертви з-поміж їхніх народів та щоб о 12-ій годині вполудне відбулося жалобне дзвонення в тих церквах. На Богослуженнях, як і ввечорі на маніфестації, приявні повинні мати чорні опаски на рукавах. У зв'язку з передбачуванням, що Хрущов виступить на сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, мабуть в понеділок, 21-го вересня, рішено влаштувати в тому часі жалобну маніфестацію та мирне пікетування будинку Об'єднаних Націй. В дальшому порядку рішено дати у великих американських щоденниках у більших містах, які плянує відвідати Хрущов, відповідні цілосторінкові оголошення з відповідними виясненнями злочинної ролі і відповідальности того диктатора в поневоленні і гнобленні поодиноких народів. Виконання цієї останньої постанови залежатиме від наявности фондів і у зв'язку з цим Укр. Конґр. Комітет рішив посилити збіркову акцію на ті цілі, сподіючись, що широкий загал громадянства на цей заклик відгукнеться швидко і жертвенно. Нарадами КАСІД, в яких взяло участь 40 осіб, проводили на переміну президент тієї організації монсіньор Балькунас і її екзекутивний голова Д. Галичин. Членами тієї Конференції є: Альбансько-Американське Літературне Товариство, Болгарсько-Американська Ліґа, Чехословацька Національна Рада Америки, Естонський Національний Комітет в ЗДА, Мадярсько-Американська Федерація, Американська Латвійська Асоціяція, Американська Литовська Рада, Польський Американський Конґрес, Румунсько-Американський Національний Комітет та Український Конґр. Комітет Америки. У нарадах, про які мова, взяли також участь запрошені представники Американської Конференції для визволення неросійських народів Совєтського Союзу і Американських Приятелів Поневолених Націй.

Американська асоціяція хоче патронувати демонстраціям проти Хрущова

Ню Йорк. — Місцевий щоденник „Гералд Трибюн" з 10-го серпня інформує, що „Фрідом Гавз" — американська асоціяція проти тоталітаризму, яка має свою головну кватиру в будинку фундації Вендела Вілкі при 20 Вест 40 Стр. в Ню Йорку, висловила готовість спонзорувати і патронувати „конструктивним антисовєтським демонстраціям" втікачів з-поза залізної заслони з нагоди відвідин совєтського диктатора Хрущова. Пропонуючи свій патронат таким демонстраціям, асоціяція вже наперед закликає демонстрантів, щоб вони обмежились до „конструктивної демонстрації" та здержались від кидання яєць, помідорів і подібних „продуктів", як це було під час демонстрацій проти Мікояна. В окремій заяві в цій справі, підписаній головою Ради тієї асоціяції Геррі Карменом, що є емеритованим деканом Колумбійського каледжу, та президентом асоціяції д-ром Геррі Гідеонсом, що є також президентом Бруклинського каледжу звертається увагу демонстрантам з-поміж втікачів з-поза залізної заслони, що найкращу прислугу справі, яку вони заступають, можна зробити саме „конструктивними" демонстраціями. При цьому також звертається увагу американцям, щоб не обдурювали себе надіями на можливість договорення з Хрущовим та не послаблювали цими ілюзіями своєї сторожкости проти завжди однакової совєтської загрози. Асоціяція висловлює готовість спонзорувати демонстрації проти Хрущова в Ню Йорку та в інших містах.

● **Григорій Меріям - Лужницький**, відомий український драматург і прозаїк написав нову п'єсу під назвою „Гетьман Мазепа". П'єсу цю підготовляє для вистави ансамбль українських акторів під проводом Богдана Паздрія. Прем'єра вистави відбудуться в місяці жовтні ц. р. у зв'язку з Мазепинськими урочистостями у ЗДА.

НАРІД ПОВИНЕН ВИСЛОВИТИ СВОЮ ДУМКУ В СПРАВІ ВІДВІДИН ХРУЩОВА

В листах, що надходять до „Свободи" у зв'язку з недалекими відвідинами совєтського диктатора Нікіти Хрущова в цій країні, поодинокі читачі висловлюють думку, щоб загал громадянства довів до відома Президента свою опінію про ці відвідини, висилаючи йому відповідні листи. До подібної акції закликає також Екзекутива Українського Конґресового Комітету. Для полегшення нашим читачам участи в такій акції, подаємо внизу евентуальну форму такої телеграми чи листа до Президента:

The Honorable
DWIGHT D. EISENHOWER
President of the United States of America
THE WHITE HOUSE
WASHINGTON, D. C.

Date: ______________

Dear Mr. President:

I would like you to know that I vehemently oppose the visit to this Land of the Free of Soviet Dictator Nikita S. Khrushchev, known throughout the world as the "Hangman of Ukraine," although I am fully aware of the noble motives which prompted you to invite him here.

NAME: ______________________________
ADDRESS: ____________________________
____
____

Комуністичну інфільтрацію Ляосу переводиться за пляном Москви

Вашингтон. — Теперішні рої з комуністичними партизанами в незалежній південно-азійській державі Ляос — це частина виготовленого в Москві пляну, щоб свідомо підтримувати неспокій і воєнне напруження в Азії — такий закид недвозначно зроблено в офіційній декларації державного департаменту. Виявляється, що 7-го серпня ц. р. два члени Центрального Комітету комуністичної партії Північного В'єтнаму відбули в Москві довгу конференцію з Мікояном. Захід вже перевірив, що кожну нову комуністичну авантуру у світі обов'язково попереджували наради комуністів з отих країн з московськими приказодавцями. Північний В'єтнам пляново організує та вишколює і перекидає на терен Ляосу своїх партизанів та зосереджує свої реґулярні війська над кордонами тієї маленької сусідньої країни. В'єтнамські комуністи вивіновують партизанів у ровери, на яких цілі партизанські відділи пересуваються з місця на місце, стосуючи тактику подібну, як її стосували були у війні проти французів. В'єтнам, Камбоджа і Ляос були частинами французької кольонії Індо-Китай. Уряд Ляосу нараховує партизанські сили на 3.600 вояків, проти яких вислано коло 3,000 вояків ляоської армії. Тому становище Ляосу дуже поважне і викликає стурбування в прозахідньому бльоці Південно - східнього азійського пакту.

Японія змагатиме до тіснішого союзу з Америкою

Токіо. — Японський прем'єр Нобосуке Кіші, вернувшись кількатижневої подорожі по країнах Европейського Заходу й Америки, заявив, що він переконався у вартості колективних пактів безпеки, без яких трудно зберегти безпеку окремої країни. Тому японський уряд — заявив він — змагатиме до тіснішого союзу з З'єдиненими Державами, ніж ґарантував його договір з-перед вісьмох років. Таким чином — за коментарями преси — консервативний уряд Нобосуке Кіші стоїть перед надзвичайно трудною і важкою кампанією на внутрішньому терені, бо всі ліві кола, включно з посиленим наступом збоку Москви і Пейпінґу, стоять за послаблення, а не посилення, зв'язків Японії з Америкою. Затаємні переговори між Японією і ЗДА за ревізію існуючого між тими державами союзного договору стосуються складних справ питання взаємної допомоги, американських баз на терені Японії ітд. Міжпартійна ситуація в Японії напружена, але уряд сильними відділами поліції та навіть війська не допускає до того, щоб з приводу різних партійних зборів приходило до зудару між прихильниками лівого чи правого курсу політики.

● **У Стокгольмі** закінчилася 10-денна конвенція Жидівського Світового Конґресу, найвищої репрезентаційної та координаційної організації жидів в усьому світі. В конвенції брало участь 200 делеґатів із 44-х країн. На президента тієї організації переобрано одноголосно д-ра Нахума Гольдмана. Конґрес прийняв м. і. постанову про заснування центральної жидівської середньої школи в Західній Европі і про поміч в освіті для жидів, які мешкають в Індії, Еспанії і Південній Америці.

Виготовляють порядок нарад із Хрущовим

Вашингтон. — Керівні кола у Вашингтоні виготовляють докладний плян справ, що їх хочуть заторкнути у розмовах з Хрущовим, при чому беруть під увагу ті питання, які ніби мають найбільші вигляди на узгіднення з Хрущовим — твердить шеф бюра „НЙ Таймс-у" у Вашингтоні, Джеймс Рестон. На першому місці він називає справи роззброєння та скасування дальших атомових експериментів. У зв'язку з цим велике значення матиме розмова президента Айзенгавера з західньо - німецьким канцлером Аденауером, бо цей останній ніби згідний погодитися на відсунення атомового озброєння західньо - німецької армії та атомового вишколу німецьких вояків, якщо Хрущов поступиться в справі з'єдинення Німеччини. Президент —твердить названий американський журналіст — настоюватиме особливо на переведення ділових нарад над засобами, що охоронювали б проти несподіваної воєнної атаки. Рестон не виключає підписання між державами НАТО і т. зв. Варшавського комуністичного бльоку „пакту неаґресії", що його віддавна пропонує Хрущов: хоч ЗДА до цього часу противились такому пактові, як ще одному зайвому паперовому документові, тепер ніби схиляються до такої ідеї, бо такий пакт, мовляв, „нікому не пошкодить".

ДРУКАРСЬКИЙ „ЧОРТИК"

Стаття Дейвіда Лоренса „Вітай вбивнику", про яку була коротка інформація у вчорашньому виданні „Свободи", була надрукована в „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" у числі на 17-го серпня ц. р. а не 1-го серпня, як це помилково надруковано у попередньому числі.

ХТО ЗНАЄ ХРУЩОВА?

ЗАКЛИК „СВОБОДИ" В СПРАВІ МАТЕРІЯЛІВ ПРО КАТА УКРАЇНИ

У зв'язку із заповідженими відвідинами совєтського диктатора Нікіти Хрущова в Америці, що їх сенатор Дадд з Коннектикат назвав „національною ганьбою", Редакція „Свободи" приготовляє видання окремого жалобного числа, що появиться англійською мовою та в збільшеному об'ємі і тиражі в день вступлення того поневолювача і ката України на вільну американську землю. У зв'язку з цим Редакція „Свободи" закликає своїх читачів та громадян українського роду, зокрема тих, що походять з підсовєтської України, щоб надсилали до цього числа свої оригінальні матеріяли, які могли б причинитися до повнішої характеристики цього совєтського диктатора, як і до повнішого висвітлення його ролі в поневоленні і гнобленні України. Матеріяли повинні бути без лайки, речеві, базовані виключно на документах чи особистих переживаннях. Зокрема вартісні були б документи, фотознімки і подібне, як також спогади з евентуальних зустрічей з диктатором.

Рівночасно закликаємо наших читачів, щоб вони, для реєстру, надсилали свою опінію щодо відвідин Хрущова в Америці.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЯСНЮЄ ПРИЧИНИ ЗАПРОШЕННЯ ХРУЩОВА ДО ЗДА

Вашингтон. — Якщо Хрущов захоче, то він зможе оглянути деякі військові влаштування в ЗДА, а през. Айзенгавер не вимагатиме того самого в Совєтах — заявив Президент на своїй пресовій конференції в Ґеттисбурґу в минулу середу 12 ц. м. Більша частина тієї конференції була присвячена справі запрошення Хрущова приїхати у відвідини до Америки, причині того запрошення і сподіванням, зв'язаним з приїздом Хрущова. Президент заперечив, наче б запрошення Хрущова було противенством до політики державного секретаря Дж. Ф. Доллеса: ще за життя Доллеса Президент із ним та ще деким із державного департаменту нараджувались над можливостями зміненої тактики. Вони дуже дбайливо разом стежили за початками Женевської конференції міністрів закордонних справ. Президент рішився в липні ц. р. запросити Хрущова. Президент пояснив цю постанову, як засіб в шуканні „виходу з сліпої вулиці", до якої міжнародна ситуація зайшла внаслідку холодної війни, що ведеться від 1948 року, чи після Корейсько війни в 1951 році. Щодо майбутньої нової конференції „на вершинах", то Президент далі стоїть на становищі, що „повинен бути поступ", який виправдував би надії на успіх такої конференції. Президент заповів, що він спитає Хрущова, чому той перешкодив будь-якому порозумінню на Женевській конференції міністрів. Президент признав, що „напевне будуть деякі мінуси" з приїзду Хрущова, але виправдував запрошення Хрущова надіями на деякі користі. Він добачує їх головно в тому, що Хрущов зможе переконатися про силу З'єдинених Держав та перевірити різні свої помилкові погляди. Ось напр. Хрущов заявив — розкриває Президент — Ніксонові: „Що ви знаєте про працю? Ви ніколи насправді не працювали." Ото ж Президент хотів би переконати Хрущова, як він — Д. Д. Айзенґавер — важко працював, поки дістався до Військової академії у Вест Пойнті. Хрущов сумнівався в існуванні в ЗДА кількадесяти мільйонів авт — йому покажуть паркувальні місця біля великих фабрик, йому покажуть робітничі доми біля фабричних закладів. Щодо себе, своєї подорожі до Москви, то Президент заповів, що він зацікавлений передусім у зустрічі з людьми. Він покликався на факт, що будьде показався Ніксон у Совєтах, його негайно оточувала юрба сірих осіб. Президент заперечив, наче б він хотів виступати в ролі лідера вільного світу і в цьому характері вести з Хрущовим переговори. Він покликався на факт, що раніше вже їздили до Москви канцлер Аденауер і англійський прем'єр Мекміллен, ото ж, мовляв, такий персональний контакт з совєтським прем'єром не означає переговорювання про міжнародні справи. Президент натякнув, що він не підхопить розмови на тему будь-якого поділу світу на сфери впливів, якщо її хотів би вести Хрущов. Зате Президент признав, що він думає заторкнути в розмові з Хрущовим теперішню ситуацію в південно-азійській країні Ляосі, де йде інспірована комуністами диверсійна акція проти тамошнього вільного режиму. Президент приготований, що Хрущов заторкне справу заморських американських військових баз, але тут Президент покликався на нотерійно у світі відомий факт оборонного характеру таких баз. Вони, мовляв, становлять ґарантію безпеки проти несподіваної атаки. Демократичні держави не всилі перевести несподіваної атаки, бо ця справа залежить від згоди парляменту, — тому демократичні країни мусять хоронитись проти такої небезпеки, що грозить від Совєтів. — З інших справ — Президент рішуче заперечив, наче б його брат, д-р Мілтон Айзенгавер, мав замір кандидувати на віце-президента у виборах в 1960-му році. Президент є, мовляв, проти всякого натяку на „встановлювання династії". Свою збільшену активність в закордонній і внутрішньо-політичній ділянках — Президент пояснював „анормальною ситуацією", яка накладає більшу відповідальність на керівника держави. Президент потвердив знову свою нехіть вмішуватись до спору між сталеварнями та їх робітниками. Він висловив переконання, що це не пошкодить престижові Америки, коли Хрущов зможе побачити, що в Америці робітники мають свободу страйкувати в обороні своїх вимог. Врешті Президент знову підкреслив кілька законів, що їх хотів би бачити полагодженими, поки Конґрес роз'їдеться на ферії.

На Кипрі відновлено підпільний рух за з'єдинення з Грецією

Нікозія. — На вулицях Кипру розкинено летючки новоосновані підпільної організації, яка називає себе „Фронтом з'єднення Кипру" — КЕМ — та яка проголошує, що змагатиме до з'єднення цього острова з королівством Греції „навіть засобами сили, якщо треба буде". Покищо — говориться в цій летючці — нова організація вважає незалежність Кипру, що її передбачує договір між Англією, Грецією і Туреччиною, за етап до з'єднення Кипру з Грецією та обіцює підтримку архиєпископові Макаріосові, який є передбачений на першого президента Кипрської Республіки. Нова підпільна організація прославляє недавнього команданта революційної боротьби кипрських греків проти Англії, генерала Ґеорґа Ґріваса, який висловився проти згаданого тридержавного договору, затвердженого також представниками кипрських греків і турків. Поліція на Кипрі перевела численні ревізії, під час яких м. і. знайдено частини машин, що — за твердженням фахівців — призначені для продукції зброї. Генерала Ґріваса прийняв в Атенах король Павло. На Кипрі йдуть грецько-турецькі наради над виготовленням конституції Кипру.

У СВІТІ

● **Фьодор Трізно**, колишній „зоологічний технік", а тепер голова великого совхозу „Лєсная Поляна" в Московській області, оприлюднив у „Літературній Газеті" в Москві світлину з 1945 року, коли то ген. Д. Д. Айзенгавер, під час свого перебування в Совєтах, відвідав „Лєсную Поляну" і дозволив себе сфотографувати разом з совєтським аґрономом. Трізно „запрошує" през. Айзенгавера ще раз відвідати той совхоз.

● **Уряд Індонезії** виготовив 10-річний плян поборювання малярії, яка щорічно забирає коло 120,000 смертних жертв. 388 мільйонів населення, що живе на 3.000 островах Індонезії, 30 мільйонів хронічно хворіє на цю недугу. Нищення газами комарів в джунґлях островів і масове щеплення населення — головні засоби боротьби проти малярії, яка вимагає великих фондів і численних кадрів спеціялістів.

● **Швайцарський провідник-альпініст Герман Ґайґер** видобув із праваллі на узбічні гори Валленкуппе в Альпах (висота 10,660 стіп) 22-річного американського альпініста Томаса Фішера, який упавши в те проваллі з висоти 400 стіп, зазнав важкого пошкодження.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

У НЕВПИННОМУ РОЗВИТКУ

У житті і в історії є багато прикладів, як то „слово ставало ділом", як видвигнена у щасливу годину добра ідея перетворювалася в могутній рух, що охоплював щораз більші маси народу, визначаючи його дальший розвиток. В історії нашої Американської України такою щасливою ідеєю було створення Українського Народного Союзу, що став ядром організації нашого життя і праці в цій вільній країні.

До таких щасливих ідей можна вже зарахувати й рішення Головного Уряду УНСоюзу започаткувати на Союзівці, його оселі в Кетскильських горах, курси українознавства для нашої молоді, щоб знайомити її з нашими культурними досягненнями та національними традиціями, щоб вказувати їй шлях до пізнання історії і розвитку народу її походження, защеплювати їй високі ідеали українського народу, як дві краплі води подібні до американських ідеалів. Це була ідея, здійснювання якої почалося в скромних розмірах і скромними можливостями, але розвиток її протягом лише кількох попередніх років уже доказує її правильність, живучість і далекойдуче значення для нашого теперішнього і ще більше для майбутнього. Коротка історія цих курсів це вповні потверджує.

Почалися ці курси в серпні 1954-го року. На перший з них зголосилось 26 осіб, 15 дівчат і 11 хлопців, між ними 12 таких, що зовсім не знали української мови, або знали її дуже слабо. Другий курс в 1955-му році закінчило також тільки 25 студентів, 17 дівчат і 8 хлопців, між ними 15 таких що про українознавство не мали, як кажуть, зеленого поняття. Третій курс в 1956-му році закінчило тільки 21 особи, в тому числі 10 дівчат. Четвертий курс в 1957-му році закінчило вже 37 курсантів, в тому числі 20 дівчат, а п'ятий курс минулого року закінчило майже вдвоє більше — 58 осіб. На цьогорічний, тількищо відкритий шостий з черги курс зареєструвалось вже 62 курсанти, з-поміж них 30 дівчат, майже з усіх тих стейтів Америки і провінцій Канади, в яких існують українські громади.

На кожному з цих курсів юначки і юнаки у віці від 17 до 24 років, переважно студенти середніх і високих шкіл протягом 130 навчальних годин вивчають те, що зараховуємо до обсягу українознавства. Обстановка Союзівки, цього „шматка України на вільній американській землі", дуже сприяє навчальним процесам, про що найкраще свідчать підсумки результатів навчання, радість і здоволення курсантів.

Ми далекі від того, щоб перебільшувати значення цих курсів чи вважати завершеною їх організацію. Навпаки, ми свідомі ще цілого ряду недостач і недомагань, які поступово усуваються, внаслідок чого з кожним роком число курсантів зростає, а методика навчання поліпшується. Бо хоч сама ідея курсів не була новою, такі ж бо чи подібні курси вже відбувалися в інших місцях, вони, як сказано, мають іншу обстанову, специфічний характер і завдання.

Якщо прийняти, що кожний прояв життя громади є до певної міри віддзеркаленням її вартости і її потенціялу, і якщо на цій підставі крізь призму курсів українознавства на Союзівці оцінювати нашу громаду, то є багато причин до направду оптимістичних висновків. Поперше, можна ствердити, що українознавство має велику атракційну силу для нашої молоді. Очевидно, що кожного року між особами, що зголошуються на курси, є більша чи менша кількість таких, які зголошуються не так на курси, як на вакації на Союзівці, користаючи з багатьох зв'язаних з курсами полегш і привілеїв. Проте, в практиці можна було спостерігати, як з таких молодих спекулянтів виробляються уже впродовж перших тижнів найбільш запопадливі слухачі.

Курси на Союзівці мають обмежені завдання, якщо мова про саму науку. Що ж бо можна вивчити за 130 годин, навіть при найбільш наполегливій праці, з такої широчезної ділянки, як українознавство? Тим то й ціла програма курсів подумана так, щоб лише вказати шлях до дальшого пізнання і заохотити до роботи над собою. Молода душа вже з природи спрагнена пізнання і їй тільки показати річку, а вона вже сама намагатиметься прослідити, звідки вона випливає і куди пливе. І саме в цьому криється причина того невпинного розвитку, що його в короткому часі виявили курси на Союзівці. З цим розвитком, без сумніву, зв'язаний і загальний розвиток нашої громади, що, при всіх своїх недосконалостях, а часом і своїх помилках все ж таки дозволяє оптимістично дивитися в наше майбутнє.

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ І ПРИЇЗД ХРУЩОВА

Відвідини віце-президента Р. Ніксона в Москві й Варшаві та запрошення Хрущова до Америки на переломі минулого й цього місяця були міжнародно-політичними сенсаціями, які відсунули в тінь іншу важливу подію, а саме невдале закінчення Женевської конференції міністрів закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і СССР. Тривала вона від 11 травня до 20 червня ц. р., а після тритижневої перерви від 13 липня до 5 серпня ц. р. Коли взяти під увагу, що Женевська конференція відбувалась протягом 65-х т. зв. ділових днів, виповнених явними й закритими засіданнями та офіційними і нібитовариськими сходинами міністрів та їхніх найближчих дорадників, забрала масу енергії і коштів, виснажуючи дипломатичний апарат чотирьох великодержав і Німеччини,— то її вислід треба вважати справді жалюгідним. Бо цілий ефект тієї великої міжнародної імпрези вміщається у 149 словах дев'ятьох коротких речень спільного комунікату. Стверджено в ньому тільки, що обговорювано справи, зв'язані з Німеччиною і Берліном, що дебати були „одверті й щирі", що становища сторін „дещо наблизились", що ці дебати дали поштовх до „корисної виміни думок в інших справах взаємного заінтересування" і що міністри складуть звідомлення про висліди конференції своїм урядам. „Дата і місце для відновлення праці конференції будуть устійнені дипломатичним шляхом", — закінчується цей комунікат, характеристичний для чудернацьких відносин у широкому світі від часу закінчення останньої світової війни.

Але ця остання Женевська конференція не була ніякою новиною: вона була тільки продовженням таких самих міжнародних імпрез, роблених вже раніше кількакратно в післявоєнному часі. Чотири міністри закордонних справ тих самих держав вперше радили протягом 5-х тижнів у листопаді й грудні 1946 р. в Ню Йорку, погодившись щодо незалежности сателітних держав, але розійшовшись у справах Німеччини й Австрії; договір щодо сателітів СССР зламав. Від 10 березня до 24 квітня 1947 конференція 4-ох міністрів відбувалась безуспішно в Москві. Від 1-го до 20-го червня 1949 р. вона так само безуспішно переводилась у Парижі. Від 25 січня до 14 лютого 1954 року чотири міністри закордонних справ безуспішно радили знову над справами Німеччини й Австрії в Берліні. Врешті від 27 жовтня до 16 лист. 1945 така сама конференція відбулась невдачно в Женеві, перекресливши тоді навіть рішення конференції „на вершинах" з 18-23 липня того самого року про вільні вибори в Німеччині, як підставу її об'єднання. Єдиним винятком у серії цих невдачних конференцій з Совєтами над справами середньої Европи було підписання з Совєтами так званого державного договору про привернення суверенности Австрії 15 травня 1955 р.

Цей досвід із конференціями з Совєтами у справі Німеччини заздалегідь настроював найбільш песимістично щодо можливостей будь-якого успіху останньої Женевської конференції. Передбачати її невдачу було тим легше, що Хрущов погодився на неї з найбільшою нехіттю, тільки як на етап до конференції „на вершинах", якої бажав задля задоволення своєї амбіції й здобуття нової ідеальної трибуни для своєї пропаганди. Тому й три західні міністри, у повному порозумінні з міністром закордонних справ Західньої Німеччини, навіть не дуже настоювали на метеоричному розгляненні їхнього т. зв. пляну миру щодо цілої Німеччини, а скромно обмежили свої заходи для здобуття тимчасової згоди Совєтів на „статус кво" в поділеному Берліні. Однак, Совєти погоджувались щонайвище на півторарічну передишку, відмовившись дати запевнення, що після того часу не поновлять свого шантажу і не змагатимуть до підкорення західнього Берліну східньонімецькому комуністичному правлінню. Компромісову формулу західніх держав, щоб теперішній стан у Берліні з західніми правами в його західній частині зберегти бодай на 5 років — Совєти теж відкинули. На цьому й конференцію ніби перервано, фактично закінчено.

Все ж не можна вважати її повною невдачею Заходу, а ще менше не можна вважати її поразкою американської дипломатії. Три західні держави зберегли за весь час конференції ідеальний єдиний фронт всупереч усім совєтським намаганням внести дисонанс між Англією й Америкою та між Англією і Західньою Німеччиною. Совєти не осягнули згоди Заходу на визнання східньонімецького режиму і Захід твердо стояв на тому, що кожна насильна спроба Совєтів супроти західнього Берліну викличе збройний спротив Заходу, себто означатиме війну. І коли пригадати, що 27 листопада минулого року Хрущов поставив Заходові піврічний ультимат щодо перетворення Західнього Берліну у „вільне місто", насправді залежне від комуністичного правління, і що внаслідок західньої постави на Женевській конференції той самий Хрущов і його посланець Громико відпекувалися будь-якої інтенції орудувати погрозами й ультиматами, а в ситуації Берліну не зайшло ніякої зміни, — то треба вважати, що з погляду світового миру Женевська конференція таки має деякі заслуги.

Вона була перемогою тези англійської дипломатії: „під час переговорів нема війни". Деякі західні коментатори твердять, що власне бажання, щоб невдача Женевської конференції не загострила міжнародної ситуації і не наблизила її до війни, стало поштовхом для запрошення Хрущова на розмови до Вашингтону. Таким чином — за американською фразою — заповідження безпосередніх переговорів між Вашингтоном і Москвою на найвищому рівені „відібрало вітер з вітрил" Женевської конференції. Тому, що розмови між Сходом і Заходом будуть продовжуватися, невдача Женевської конференції втратила на значенні. Інша річ, що Москва осягнула на Женевській конференції свою престижево-моральну ціль — запрошення Хрущова до Білого Дому та конференцію голів урядів, що ймовірно відбудеться пізньою осінню цього року. Продовжується співіснувальне баламутство, з якого по суті нічого не може вийти, бо большевизм не заперечить сам себе і не виречеться своїх міжнародних імперіялістичних цілей, суперечних життьовим цілям й інтересам Америки та вільного світу.

НАУКОВЕ ҐАНҐСТЕРСТВО

З кожним місяцем американські науковці пробивають щораз ширший отвір у совєтській залізній завісі в ділянці наукових проблем і досягнень совєтських науковців. Іде про публіковані в СССР стисло наукові й популярно-технічні видання, яким донедавна американські науковці зовсім мало присвячували уваги. Головною причиною такого стану був мовний бар'єр: мало хто з тутешніх мужів науки знав російську мову в такій мірі, щоб міг користуватись відповідними виданнями. Причиною цього стану було й те що совєтську наукову літературу лише з великим трудом можна здобути через нормальну книжкову виміну наукових інституцій. Частенько доводиться американським науковцям набувати совєтські наукові журнали дипломатичним шляхом чи приватною ініціятивою.

За останніх шістнадцять місяців число совєтських наукових і технічних журналів, перекладаних на англійську мову для американських фахівців зросло з 35 до 76. За кілька місяців, звітують компетентні чинники, — це число дійде до 80, бо врешті вдалося й Американському Оптичному Товариству полагодити передплату спеціяльних видань з цієї галузі в російській мові.

Але й це число з важким трудом здобуваних леґальними шляхами видань з-поза границь СССР зовсім скромне і невистачальне для американських фахових кіл. Це тому, що в СССР під сучасну пору виходить періодично 2,026 наукових журналів та серійних технічних видань для фахового вжитку. Не маючи більшости таких видань під рукою, американські науковці не годні уявити, які для них найбільш корисні, які матеріяли треба перекладати на англійську мову, зробити їх доступними для порівняльних студій, висновків тощо. Частенько в совєтських виданнях знаходяться різні „відсилачі" предметового змісту, отже й тут наступає заковика: що до чого належить? Орган Державної Наукової Фундації нотує такий куріоз: щоб з-поміж сорока совєтських наукових журналів „виловити" одну путню статтю, багато менше часу й коштів забере перекласти на англійську мову всі ці журнали, як „шпирати" за цінним матеріялом, порівнювати його з іншими подібними — в російських оригіналах...

Що більше, згадана наукова інституція повідомила, що в скорому часі плянує робити англійські переклади також з китайських комуністичних видань. Виявилося, що в комуністичному Китаї виходить 450 наукових журналів, з яких лише двісті дістають в обмін американські наукові кола, а решту прийдеться здобувати іншими шляхами. Вже заплянувано переклад трьох найважливіших китайських публікацій.

Переклади совєтських матеріялів фінансують державні й приватні американські установи, а також допомагають у цій справі професійні кола. Львину частину фондів на цю справу дає субсидійована урядом Державна Наукова Фундація. Було б помилкою думати, подають компетентні чинники цієї Фундації, що ця „перекладна горячка" має будь-який зв'язок із совєтськими науковими досягненнями останніх років, зокрема ж із „спутніками"! Хоча масові переклади совєтських видань розпочалися півтора року тому, але домагання й потреба „проломати" залізну завісу в чисто науковому секторі існували вже чимало років. Віддавна деякі конґресмени домагалися такої акції від американського наукового світу. До роботи на велику скалю приступлено щойно тоді, коли стало відомим, що совєтські науковці широко й нечесно користуються американськими науковими виданнями, що багацько американських винаходів та досягнень вони просто „крадуть", називаючи потім своїми власними успіхами! Отже й з цієї чисто дефензивної точки зору, численні англійські переклади комуністичних видань мають покласти край ґенґстерству совєтських „науковців" і „винахідників".

І. Л.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ У СПРАВІ ВІДВІДИН ХРУЩОВА В АМЕРИЦІ

БАНДИТИ НЕ РОЗУМІЮТЬ ЛЮДСЬКОЇ МОВИ

Своїми відвідинами в Америці Хрущов хоче переконати своїх підвладних рабів і сателітів, що політичні відносини поміж Совєтським Союзом і Америкою так покращали, що рабам треба забути про якесь визволення. Американці самі говорять, що поневолені Москвою народи воювати не хочуть.

Для мене не є ніякою сенсацією, що Хрущов приїде до Америки, бо це вже „стара байка", в якій криється політична слабість не тільки Америки, але й цілого вільного світу, що допустив до створення такого фальшивого новотвору, як СССР, сорок років тому. Західньому світові треба признати вину, що він визнав уряд московських большевиків, що нав'язав з ними дипломатичні стосунки і визнав де факто і де юре анексію силою загарбаних Москвою чужих народів і ще сьогодні хоче ґарантувати Москві її кордони на чужих територіях. А вже не буде гріхом, якщо я назву траґедією вільного світу те, що він після останньої війни віддав під опіку Москви вільні держави, а сам заліз в московську пастку в Берліні. І тому нема ніякого дива, що Президент ЗДА силою політичних обставин змушений запросити до себе в гості московського архібандита Хрущова.

Чесні батьки, в яких бандити вкрали дитину, змушені говорити і з бандитами, щоб рятувати свою дитину, але вони невинні в тому, що бандити живуть на світі і крадуть дітей, тоді як вільний світ винен в тому, що червоні московські імперіялісти заволоділи сьогодні пів світом і домагаються цілого світу.

З бандитами треба говорити такою мовою, від якої вони підносять руки і здаються.

Роман Стецько.

Ірвінґтон 8. 10. 59.

ХРУЩОВ УЖЕ В АМЕРИЦІ

Хрущов вже властиво прибув до Америки рівночасно з першим „спутніком", тому не бачу різниці, чи він ще раз приїде. Уся американська преса без потреби робить справу приїзду „суперката" надмірно важливою і пише непотрібно так багато.

Було б краще, якби потрактувати цілу аферу іґноруючо, спокійно.

Друга, важливіша справа, — це поїздка Айзенгавера до „Росії". Але про це всі мовчать. Дивно — чому.

М. Васьків.

Елисабет, Н. Джерзі.

ПРОТИ ДЕМОНСТРАЦІЇ

15 вересня ц. р. Хрущов прибуде із офіційними відвідинами до З'єдинених Держав Америки, як гість през. Айзенгавера, а пізньою осінню през. Айзенгавер ревізитує СССР як гість уряду СССР.

Вістка про це зелектризувала ввесь світ, а в тому числі й український нарід та українську еміґрацію. Ще недавно американський уряд проголосив Тиждень Поневолених Народів, аж тут нагло такий зворот у світовій ситуації і — малоспodівана візита.

У нашій пресі появилося до цього часу досить багато статтей та коментарів на цю тему із різним підходом до цієї справи. В останніх числах „Свободи" появилася стаття в якій рекомендується проголосити національну жалобу, бити в дзвони, вивішувати чорні прапори тощо.

Вважаю, що спеціяльно в цій справі УКК повинен винести рішення по добрім обдуманні справи і подати для українського суспільства відповідний комунікат. Комітет повинен взяти передусім під увагу інтереси українського народу, що живе на нашій Батьківщині. Не треба забувати, що кожна наша акція, спрямована проти СССР тут в Америці чи деінде закордоном, може стрінутися із репресіями проти наших братів та сестер на рідних землях.

Ми всі тут, в Америці, в безпечному місці, і ніяким національним геройством не є пікетувати і носити транспаренти, знаючи наперед, що така акція не принесе якихсь прикрих наслідків для виконавців.

Але дійсним геройством жити під Совєтами і працювати для свого народу, наражуючись на переслідування влади.

Вважаю, що час вже позбутися романтики, якою більшість із нас все ще живе, а треба глянути реально на справи, навіть, коли б вони були дуже болючі для нас. Час також залишити зачасті національні жалоби. Відколи я пам'ятаю, наше суспільство на західньо-українських землях перед другою світовою війною жило в стані перманентної жалоби.

Жалобами, дзвоненням чи вивішуванням чорних прапорів ніякий нарід не здобув собі самостійности. Цю нашу звичку із минулого ми повинні закинути, бо, зрештою, це психологічно від'ємно впливає на нарід, а головно на нашу молодь.

Приїзд Хрущова наша суспільність в Америці повинна зустріти радше здержливо. Ніякі пасивні чи активні потягнення з нашого боку самої справи не змінять, як не змінять і офіційного курсу англо-саксонської політики у відношенні до Совєтів, бо курс цей є подиктований виключно комерційними інтересами і він стало триватиме, без огляду на наші зусилля та акції.

Акти такого роду із нашого боку матимуть радше характер дон-кіхотства і виявлять брак поваги для 40 мільйонового народу, чим ми так любимо хвалитися.

У цій країні проживає кільканадцять мільйонів Німців чи американців німецького походження. Всі вони добре знають, хто є спричинником 14-річного поділу їхньої батьківщини, однак я дуже сумніваюся, чи вони будуть робити якісь демонстрації, звернені проти Хрущова, знаючи, що такі акти напевно Німеччини не визволять, а тільки можуть здискредитувати цей великий нарід в очах світу, як нарід неповажний.

Корона, Н. Й.

Н. К.

БАТЬКО ЗАПАЛЬНИКА ПЕРШОЇ АТОМОВОЇ БОМБИ

В українських часописах подавалось відомості про призначення науковим дорадником Президента доктора-професора Юрія Кістяковського, але не відзначено історичної речі: чому вибір Президента ЗДА припав на цього науковця українського походження.

Часопис „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 8-го червня подав наступне: „Експерт атомової бомби: новий науковий дорадник Айка, особа, що запроєктувала запальник до першої атомової бомби, призначена головним науковим дорадником президента Айзенгавера. Це є доктор Юрій Кістяковський, 58 років, професор хемії Гарвардського університету. Доктор Кістяковський був покликаний 28-го травня замінити доктора Дж. Р. Кілліяна, спеціяльного асистента Президента в галузі науки і технології. Доктор Кілліян повернувся до Технологічного Інституту в Месачузетсі на посаду президента корпорації.

Президент Айзенгавер схарактеризував працю свого наукового дорадника, як життєво важливу для національної безпеки та виховної системи З'єдинених Держав. Доктор Кістяковський прийшов на цей пост по довгій дослідній праці на оборону. Він є практичний науковець вдома і в лябораторії. Останні роки він студіював енерґію, що діє в роз'єднуванні молекул ні-трогену (азоту). Доктор Кістяковський народився і одержав освіту в Києві, боровся з комуністами в рядах російської білої армії. Пізніше був інтернований в Туреччині і далі на Балканах. Перебравшись до Берліну, він одержав степень доктора філософії. Він еміґрував до ЗДА в 1926 році, де натуралізувався. Доктор Кістяковський був відзначений Президентом медалею за заслуги в праці над атомовою бомбою. Він працював у багатьох інших оборонних проєктах під час другої світової війни. Він є дорадником у департаменті оборони в галузі балістичних ракет.

Ми горді тим, що українець з походження є науковим дорадником Президента в справах оборони ЗДА і тим, що він є творцем запальника, так би мовити, сірника, — для першої атомової бомби, без якого вона не може діяти. Без сумніву, наші наукові та громадські організації, як і окремі особи, звернулися з листами до доктора-професора Юрія Кістяковського, вітаючи його з високим призначенням і бажаючи йому дальшої успішної праці.

А. Грібик.

ЯКИМИ СОНЯШНИМИ...

Якими соняшними
дзвони стали б,
Коли б отак мені прислали
(Не золото і не кристали,
Не дар у водах запашних)
Червоні з чорними
троянди повні! —
Той з покуття, що на іконі,
Вишиваний рушник.

ОЛЬГА ЛУБСЬКА

Армандо Паласіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(11)

Яке щасливе було те літо! Своєю наполегливістю Елісі вдалося таки здобути у матері дозвіл на вінчання, як тільки скінчиться рибальський сезон, значить у місяці жовтні. І, наївно заспокоєні цією обіцянкою, наші закохані тішилися любим привидом недалекого одруження; вони вступили в той період життя, в якому небо кидає закоханим самі усміхи, а земля — квіти. Праця була для них обох найбагатшим джерелом приємности. Кожне боніто, що ловилося на рибальські гаки Хосе і входило, пручаючись, до його судна, було звістуном весілля. Коли Хосе вертався додому з двома стами штук тієї риби, йому здавалося, що того дня він зробив великий крок у напрямі до Еліси. А дівчина також ні на хвилину не відпочивала; цілий день була зайнята, наглядаючи у складі над тим, як важать, крають, солять, смажать і пакують рибу. Коли наставала ніч, вона вже не могла держатися на ногах і падала на ліжко з усмішкою на устах, кажучи до себе самої: „Треба добре працювати, бо скоро будемо мати дітей..." Час перед вечерею був для Еліси найщасливішим. Тоді до крамниці приходив Хосе і збиралось приємне товариство, серед якого вони мали змогу наблизитися одне до одного й обмінятися словами та поглядами. Рідко коли говорили вони про любов, бо на це не було потреби. У дуже залюблених всяка розмова насичена любов'ю. Найміліші хвилини переживали вони тоді, коли прощалися: вона, з лямпою в руці, як ми це бачили того вечора, коли її пізнали; він, назовні, спершись на одвірок. У цих хвилинах вони звичайно висловлювали тремтячими устами дещо з того, що виповняло по береги їхні серця, аж поки голос сеньйори Ісавель, яка кликала свою дочку, не переривав того чару.

А вдень насолоджувалася ця гарна дівчина іншими хвилинами щастя. Було це під час сієсти.* Коли після обіду її мати лягала відпочити, Еліса виходила звичайно з хати і йшла на одну з гір, що оточують містечко, щоб полюбуватися краєвидом. У тій порі, в липні й серпні, панувала в Родільєро задушлива гаряч. Вітрець від океану не доходив далі як до перших вуличок. Дівчина виходила поволі широкою стежкою між соснами аж до каплиці св. Степана на вершку гори і сідала в тіні. З цього місця видно було широкий простір, на який вогненне сонце кидало свої промені. Небо було темноблакитне над морем і сіре над обрієм. Білі хмари громадилися від сходу над вершком Пеняс, найбільшим на кантабрійському побережжі. Очі Еліси пильно шукали в глибині моря рибальських суден, які звичайно оберталися навпроти в'їзду до Родільєро, далеко одне від одного, майже зникаючи в легкій імлі, що звисала на обрієм. Вона рахувала ті білі цяточки й намагалася відгадати, котра з них могла бути судном її судженого. „Ото, що далі, наліво, мусить бути його, бо вітрило біліше. Крім того він завжди любить діяти окремо, на власну руку. Нема такого, що краще від нього зачуває носом, де риба". І вона нетерпеливо слідкувала за рухами того судна, що то віддалялося й зникало з виду, то знову наближалося. Часом вона помічала, що всі вони брали напрям на порт. Тоді кривилася, вигукуючи: „Погано! Сьогодні нема боніта". Але в глибині її душі радість змагалася зі смутком, бо ж таким чином вона могла побачити скоріше свого любого. Вона ждала ще якусь хвилину, доки не побачила, як вони почали випливати поволі з попелястого туману в яскраво-світляний простір. Із своїми гострими вітрилами судна виглядали, як білі примари, що легко пересувалися по воді. І, гейби слухаючись знаку, даного невидимою рукою, всі вони скерувались одне до одного і за короткий час створили маленьку фльоту. Коли вони були вже близько, вона спішно пішла до містечка. Нікому, навіть самому Хосе, не згадувала вона про ті хвилини щастя, якими самітно насолоджувалася на горі Сан Естеван.

Час плинув, не так скоро, як цього бажали собі наші закохані, але багато скоріше, ніж це підходило Ісавель. Думаючи про вінчання Еліси, вона відчувала жах і гнів, бо ж зараз після нього мусіла б передати склад і інше добро свого покійного чоловіка під заряд чоловіка своєї дочки. І хоч у кожнім випадку вона вирішила протиставитись усіма своїми силами цьому вінчанню, все таки дуже не хотіла бути примушеною явно чинити опір, побоюючись, що любов могла б спонукати Елісу до якогось бунтарського кроку. Через те її голова, насичена злом, не переставала думати, яким би то чином знівечити це кохання і зламати обіцянку, яку вирвали від неї. Нарешті видалося їй, що вона знайшла певний спосіб на це, за допомогою ганебного пляну, що його піддав їй, одної безсонної ночі, без сумніву, сам чорт.

Був у містечку юнак на ім'я Руфо, син церковного паламаря, про якого люди знали, що він недоумкуватий. Він уже мав двадцять років, але не вмів читати і займався хіба тим, що дзвонив у церковні дзвони (справді по-мистецьки) і блукав самітно по березі моря, вибираючи з щілин поміж скелями черепах, крабів, слимаків та восьминогів; і в цій роботі він був мистцем. Хлопці сміялися з нього і часто бігали за ним по вулиці з нестерпним галасом. Найбільше дратувало бідного Руфа, коли вони кричали, що його хата валиться. Хлопчиська допікали цим йому до живого. Куди б він не йшов, завжди чув якийсь дитячий голос, що здалека або зблизька гукав: „Завалилась, Руфе, завалилась!" Бідолашний юнак сердився, так, якби це була смертельна образа: очі йому палали, а уста пінилися, і в такім стані біг він, як звірюка, за хлопчиськом, який зараз давав ногам знати. Часом від надміру гніву він падав непритомний на землю. Сусіди жалували його і, коли бували свідками такої сцени, суворо докоряли хлопцям за їх жорстокість.

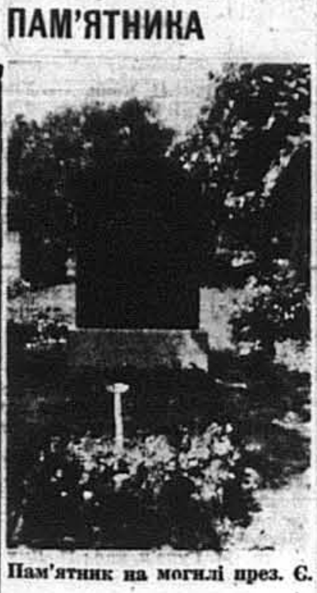
В містечку знали, що Руфо плекав у своєму серці живу й палку любов до дочки вчительки. І за це також його дражнили. Любили це вже робити чоловіки. Коли він проходив попри гурток моряків, вони завжди кликали його, щоб сказати йому щось про Елісу. Одного разу сказали, що вона вийшла заміж, — і бідний дурень остовпів від несподіванки; то радили йому піти до сеньйори Ісавель і просити руки її дочки, бо, мовляв, вони знають з певного джерела, що дівчина закохана в ньому; або щоб викрав її, в разі учителька не погодиться ущасливити їх.

*) Сієста — час після полудня, коли еспанці відпочивають або сплять.

Д-р Семен Шевчук, голова Об'єднання Українців Правників Імігрантів в Торонто, Канада.

МОГИЛА Д-РА ЄВГЕНА ПЕТРУШЕВИЧА ДІЖДАЛАСЯ ПАМ'ЯТНИКА

26 серпня 1940 р., серед розгару другої світової війни, помер у Берліні колишній президент Західньо - Української Народної Республіки д-р Євген Петрушевич у віці 77 літ. Покійний не залишив ближчої родини; дружина його, донька адвоката Лінинського в Сокалі, померла бездітною в короткому часі по вінчанні; приятелів і симпатиків Президента розпорошив з Берліна буревій війни; осталися в Берліні немногі, між ними о. д-р Петро Вергун, Апостольський вікарій, який доглядав д-ра Петрушевича в Берліні в часі його довготривалої недуги і який опісля відпровадив тлінні останки Президента на місце вічного спочинку, дня 4 вересня 1940 року.

Пам'ятник на могилі през. Є. Петрушевича в Берліні.

Товариство Українців Правників Імігрантів у Торонті, яке вшанувало пам'ять д-ра Є. Петрушевича в листопаді 1958 року панахидою і скромною академією, рішило також поцікавитися могилою Покійного і поставити на ній пам'ятник, якщо такого не було. Однак довгий час не можна було відшукати кладовища, на якому був похоронений д-р Є. Петрушевич. На прохання нашого Товариства, займався цією оправою гаряче від червня 1958 р. п. А. Шавалюк з Лінцу (Австрія). Він до тридцятих років перебував у Берліні, бував на відвідинах у д-ра Петрушевича, тому ми були переконані, що саме він, як добре обзнайомлений з Берліном, зможе відшукати могилу Покійного. На жаль, п. Шавалюкові це не пощастило.

Щойно з початком грудня 1958 року вдалося випадково відшукати місце похоронення д-ра Є. Петрушевича. Д-р Євген Петрушевич похоронений на кладовищі римокат. катедри св. Гедвіга в Берліні. Адресу кладовища ми переслали негайно п. Шавалюкові. Цей віднісся до управи кладовища і 27 грудня 1958 року дістав відповідь, що дійсно д-р Євген Петрушевич був похоронений на кладовищі катедри св. Гедвіга, що на могилі немає ніякого пам'ятника, що гріб цілковито запався („генцліх форфаллен") та що належність за місце на могилу заплачена лише до 4 вересня 1960 р. В цьому ж звідомленні була подана рівнож адреса каменярської фірми Ресляра, на випадок, якщо б ми забажали поставити на могилі пам'ятник. Заряд кладовища подав нам також кошторис на відновлення гробу.

Ми попросили фірму Ресляра подати кошторис на пам'ятник, але надісланий нам проєкт пам'ятника не відповідав нашим вимогам. Ми зажадали проєкту і кошторису на кращий пам'ятник і дістали відповідь, що в згаданому районі може бути поставлений тільки стандартний пам'ятник, висотою не більше 130 цм., а ширини 70 цм., чи то з підставою — на 80 цм. („Цулєссіґе Гроссмассе"). З конечности ми заакцептували цей останній проєкт фірми. Всі кошти побудови пам'ятника і упорядкування могили покрило наше Об'єднання та його члени. Пам'ятник на могилі д-ра Євгена Петрушевича був поставлений дня 16-го червня 1959 р. Фірма Ресляра повідомила нас про це, надсилаючи нам знімки пам'ятника. Належитість за місце на гріб заплачено до 4 вересня 1980 року.

Товариство Українців Правників Імігрантів у Торонті зайнялося справою побудови пам'ятника на могилі бл. п. д-ра Євгена Петрушевича з метою вшанувати працю цілого його життя для політичного освідомлення нашого народу, для його культурного й економічного розвитку й для оборони політичних прав українського населення в Галичині. Цю працю Покійний виконував довгі літа, як посол до Галицького Сойму і до австрійського парляменту у Відні. Зокрема ми бажали відзначити заслуги Покійного, як Призидента відновленої Українсько - Галицької Держави в добі наших визвольних змагань, які розпочалися в жовтні 1918 року і тривають по сьогоднішній день.

Ніхто інший, тільки д-р Євген Петрушевич, як голова Українського Парляментарного Клюбу у Відні, в порозумінні зі своїми товаришами праці, дав ініціятиву і дбайливо підготовив акт 18 жовтня 1918 року — проголошення державної суверенности українських земель Австро-Угорщини та зорганізування з них окремої держави, як рівнож акт 1-го Листопада 1918 року — перебрання Української Національною Радою державної влади у Львові і в цілій Східній Галичині.

Вибраний одноголосно Президентом Української Національної Ради у Львові в дні 18-го жовтня 1918 року, д-р Є. Петрушевич впровадив фактично в життя засади, які були викуті століттями в серцях нашого народу і які ми в теорії визнавали, та яких проте ми в практичному житті не стосували. Ось ці засади:

Не плачем, не гнилими умовами та компромісами здобувається волю, але кров'ю і мечем. Тому в „Маніфесті свободи" проголошенім в дні 19. X. 1918 року, якого автором був д-р Є. Петрушевич, між іншим написано: „Все здібне до оружжя українське населення має утворити бойові відділи, які або ввійдуть в склад Української Армії, або на місцях зберігатимуть спокій і порядок". — Українське населення Галичини з ентузіязмом підпорядкувалося цьому закликові Маніфесту і на протязі кількох днів по 1-ім листопада 1928 року перебрало владу в цілій Східній Галичині на річ Західньої Української Народної Республіки, а коли почалася війна з Польщею, наша молодь масово і добровільно голосилася до рідної армії.

Другою важливою засадою, яку д-р Є. Петрушевич як Президент впровадив практично в життя, це була засада нашої внутрішньої єдности і згоди. Перевибраний вдруге Президентом Української Національної Ради в Станиславові, д-р Є. Петрушевич, як довголітній і досвідчений парляментарист, подбав за утворення коаліційного уряду з представників усіх тоді існуючих партій в Галичині. Коаліційний уряд зорганізував державну адміністрацію, службу безпеки, завів лад і порядок (в чому головна заслуга міністра внутрішніх справ, незабутнього д-ра Івана Макуха), розв'язав важливу проблему апровізації війська і міст, урухомив залізничий, поштовий і телеграфний рух, упорядкував справу національних меншин, урухомив школи, судівництво, зорганізував армію і т. п.

Третьою засадою політики Української Національної Ради 1918 - 19 рр. і її Президента була ясно скристалізована і консеквентно переведена акція оборони цілости і неподільности української частини Галичини в її етнографічних границях. УНРада і її Президент, а також Українська Галицька Армія, виходили із засновку, що земля, яку ми одідичили по наших пра-прадідах, є нашою святістю та що ми повинні боронити її неподільности до останньої краплини крови і нікому її не відступати, ані нею не торгувати. З цієї засади виходила безкомпромісовість щодо державних кордонів. У переговорах з різними західніми місіями д-р Є. Петрушевич залишився безкомпромісовим до кінця життя. Без уваги на різні погляди наших історичних публіцистів щодо різних періодів історії ЗУНР і ЗОУНР, д-р Євген Петрушевич заслужив собі на пошану потомних.

Віддаємо могилу д-ра Євгена Петрушевича під опіку його друзів і послідовників, зокрема під опіку українців-галичан. Любім цю могилу і шануймо її, бо в ній спочиває наш вождь, безкомпромісовий борець за волю Галицької України, знаменитий правник, людина чистих рук і чистого серця, шляхотний і вирозумілий, але твердий і непохитний у своїх постановах, якого галицькі українці — як найкращого з-поміж себе — нагородили найвищою гідністю, гідністю Президента незалежної Української Галицької Держави.

А коли настануть спокійніші і кращі часи, будемо уважати за наш святий обов'язок перенести прахи Покійного Президента до Львова і зложити у гробниці серед могил воїнів, які під його найвищим проводом боронили української волі і незалежности і склали свої голови на жертівнику Батьківщини.

Храмове Свято св. Тройці у Вестбери, Лонг Айленд

Сьогодні Храмове свято. Всі зібралися біля церкви, настрій був урочистий. Чекали всі на Високопреосвященного Владику Митрополита Іоана. Рівно о год. десятій під'їхало авто з Митрополитом Іоаном. Біля авта Владику зустріли наші почесні парафіяни пп. Місюренко Василь, Веремчук Андрій та інж. Гончарів Анатолій, які, згідно з українським звичаєм, взяли Владику під руки і гостинно завели його до церковного будинку, устелюючи доріжку квітами. Вони знають, що Владика Іоан найбільше любить дітей нашої обездоленої Неньки-України, тому перше привітання сказали найкращий учень парафіяльної школи Михайло Пищимуха, а від імени дітей недільної школи чемна Барбара Гураль.

В притворі церкви Владику вітала від нашого сестрицтва св. Княгині Ольги його голова п-ні Олександра Гураль, передаючи Владиці прекрасні квіти. На ганку біля церкви Митрополита зустрів голова парафіяльного уряду церкви св. Тройці інж. Сергій Небожинський і передав Владиці традиційний хліб і сіль.

Крізь відчинені двері храму видно, як на нових позолочених підсвічниках горять запалені воскові свічки...

Мрійний і величний настрій та спокій у церкві. Зеленими гілками та прекрасно вишиваними рушниками дбайливо і щиро прикрашені святі ікони. Чистим відлиском золота сіяють нові хоругви і хрести. А ось серед церкви на аналої стоїть чудової роботи Дарохранительниця, а на столі біля неї лежать два нові прапори — світло-зоряний американський та синьо-жовтий — символ української держави.

Ці святі дари і прапори пожертвували шановні пп. Мудрик Володимир з родиною та п. Січней Борис з родиною.

В середині храму зустрічає Владику Іоана настоятель храму всечесний протоєрей о. Артем Селепина в асисті о протоєрея Євгена Міляшкевича та о. диякона М. Рибачука. Хвилюючою була ця зустріч і о. протоєрей передав Владиці ключі від церкви та просив гостя увійти в Храм цей святий і помолитись за усіх людей у розсіянні перебуваючих. Владика дякував за привітання і під чудовий спів церковного хору „Достойно є" в асисті духовенства підійшов до амвона. Звідтам дякував всім за привітання і після проповіді закликав усіх парохіян і гостей помолитись спільно під час св. Літургії.

Після проповіді Владика Іоан у сослуженні духовенства та о. диякона Рибачука довершив посвячення Дарохранительниці і прапорів, а диякон виголосив многоліття Митрополитові, жертводавцям і украсителям храму.

Під урочистий спів хору — „Хай радіє душа Твоя Господеві" всечесні отці протоєреї Артем Селепина та Євген Міляшкевич одягли Владику у ризу спасіння на підвищенні спеціяльно приготованому для цієї урочистости п. Степаном Олійником.

І розпочалася урочиста Архиєрейська Служба Божа. Чудово і прекрасно співає парафіяльний хор під проводом дириґента п. Джорджа Гураля.

Ревно молився Владика за Многострадальну Матір нашу Україну та розсіяних її дітей по всьому світі перебуваючих. Гарно співав і молився диякон Рибачук, разом з оо. протоєреями Селепиною і Міляшкевичем.

Після Богослуження і вечірні всі вірні зійшлися на Бенкет, що був влаштований заходом парафіяльного уряду та сестрицтва. В залі Владика благословив страви та вірних, а хор співав „Достойно є".

Тостмайстром був інж. Небожинський, який вміло провадив імпрезою.

З промовами виступали — інж. Небожинський, інж. Гончарів, п. Гураль, п-ні Гураль, п. Дацьків, протоєрей Євген Міляшкевич, протоєрей Артем Селепина й Митрополит Іоан.

Всі промовці раділи здобутками нашої парафії. Під час концерту виступав хор під керівництвом п. Юрія Гураля.

В дальшому виступали діти школи українознавства під проводом своєї фахової учительки і керівнички п-ні Олександра Сагайди. Діти гарно віддеклямували вірші: Володя Небожинський „Учітеся, брати мої" Шевченка, Васил Пищимуха „Любіть Україну".

Співом „Боже Великий Єдиний" і закінчено Бенкет.

При цій нагоді годиться відмітити наших шановних парафіян, які окрім своєї тяжкої праці відремонтували стелю і вибілили стіни та провели електричні проводи. Ними були: Степан Олійник, Тиміш Щур, Томас Дацьків, Сергій Небожинський, Юрій Гураль, Пищимуха Василь, Веремчук Гурій, Михайло Думенко, Петро Дацюк, Анатолій Гончарів, Микола Кордубан, Іван Шомох, Іван Павличко і інші.

До Великоднього Свята свої пожертви склали такі парафіяни з родинами: Василь Місюренко з родиною і Олексій Гаврин купили прекрасний хрест. Позолочені підсвічники купив п Староста Іван Шемох. Сестрицтво св. Ольги купило прекрасні Великодні ризи настоятелеві та прекрасні хоругви, які пошили п-ні Небожинська і Веремчук. Пляни хоругов склав інж. Сергій Небожинський. Ікони намалював п. Кучман. П-ні Олександра Гураль обшила гарно плащаницю червоним матеріялом. Панове Володимир Мудрик і Борис Сіглей купили прекрасної роботи Дарохранительницю і прапори. Хор св. Тройці пожертвував гарне Панікадило.

На кінець цього допису цією дорогою дякується парафіяльному урядові св. Тройці і сестрицтву св. Ольги та всім тим, хто приймав участь у цьому святі.

Гурій Веремчук,
секр. церковного уряду.

● **Японський прем'єр** Нобосуде Кіші, вернувшися з подорожі по країнах Західньої Европи, з захопленням говорить про енергію і господарський хист лідерів Західньої Німеччини, Англії, Франції, Італії, Австрії і малих західньо - европейських країн, які протягом кількох повоєнних років відбудували свої країни з руїн і забезпечили добробут своїм громадянам. Кіші радить японцям наслідувати західніх европейців.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в дом' культурної людини

Зоя Полевська виступить в суботу на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. — В рямках щотижневих культурно - розвагових імпрез на цій оселі Українського Народного Союзу виступить в найближчу суботу, 15-го серпня, відома наша челістка Зоя Полевська, що своїми концертами здобула собі найвищі признання суворих американських, як раніше й европейських критиків. Програма концерту, що відбудеться, як звичайно, після вечері, о год. год. 8.30, відповідно достосована до місця і обставин. На фортепіяні акомпаньоватиме артистці її батько, проф. Микола Полевський. Після концерту, як звичайно, танці при звуках оркестри „Амор".

Зоя Полевська

Футбольний турнір СУАСТ (Схід)

Переможці Юньйори УСК—Ню Йорк

Союзівка, Кергонксон (ВС) — В суботу та в неділю, 15 та 16 серпня ц. р. відбудеться на Союзівці футбольний турнір за першенство юнаків Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств Сходу, що його влаштовує ланка футболу під проводом п. Михайла Бойцуна, а якого господарем є УСК „Союзівка". До участи в турнірі зголосилися досі три команди, які гратимуть системою кожний з кожним. Учасниками будуть юнаки УСК Ню Йорк, які здобули в цьому році чемпіонат ЗДА, та сильні команди юнаків филадельфійського „Тризуба" та „Чорноморської Січі" з Ньюарку. Вже ці три учасники гарантують справді гарний показ футболу нашого доросту, на якого можна покладати великі надії. Клюби, які дбають про доріст, це клюби перед якими запевнена будучність, бо вони думають і плянують наперед. За цими клюбами великі заслуги у вихованні української молоді, що завжди належно вміє оцінити УНСоюз, якому наша молодь дорога. Запрошення наших молодечих команд розіграти свої мистецькі змагання на „Союзівці" це ще один з доказів належного розуміння УНСоюзом справ нашої молоді. Цікаві змагання цього турніру почнуться в суботу вже о год. 3-ій по полудні, однак ланка футболу СУАСТ заповіла збірку команд юнаків та їх провідників вже на год. 2-гу, коли то відбудеться офіційне відкриття турніру та полагодження всяких формальностей, включно із льосуванням порядку гор.

Палата відкинула підтримуваний спілками проєкт нового робітничого закону

Вашингтон. — Під час своєї сесії, відбутої в середу дня 12-го серпня ц. р., Палата Репрезентантів відкинула підтримуваний робітнич. спілками проєкт робітничого закону, т. зв. законопроєкт Шеллія. Проти прийняття цього законопроєкту заявилося 245 конґресменів, за — 132 і 58 здержалося. Це голосування відбулося після завзятих і гарячих дебат і було попереджене голосуванням над справою окремого додатку до робітничого законопроєкту, який передбачував визнання незаконною дискримінацією в процедурі допускання нових членів до спілок. Проти такої поправки заявилося 215 конґресменів, а за нею 160 і 60 не голосувало. На думку демократичних членів Палати постанови підтримуваного ними законопроєкту Елліота є вистачальні для відповідного унормування взаємовідносин між проводом і членством у робітничих спілках. Водночас із цим, секретар праці Мічелл погодився на деякі зміни в підтримуваному республіканцями і деякими демократами законопроєкті Ландрума - Гріффіна, що побільшило можливість прийняття Конґресом цього коаліційного законопроєкту.

Успіх українського молодого композитора

(сдо) Ярополк Ласовський, син відомого мистця Володимира Ласовського, має всього 16 років. Але він змалку виявляв чималі музичні здібности і під кермою маестра-композитора Стратейчука став добрим скрипалем, що вже два роки грає в оркестрі буенос-айреського національного радія і виступає з сольовими виступами в різних українських концертах, здобуваючи собі успіх серед публіки. Тепер він реєструє далеко важливіший успіх: скрипкове тріо оркестри національного радіо, влаштовуючи камерний концерт в суботу 8-го серпня в сальоні „Кіно Авеніда" в Вісенте Льопес (передмістя Б. Айресу), включило в програму, разом із творами Кореллі та Гайдна, і сюїту на українські теми нашого молодого скрипаля - композитора. Цими днями Ярополк Ласовський виїздить на сталий побут до ЗДА.

● **Коли прем'єр муринської республіки Ґани,** Кваме Нкрумаг відлітав з лондонського летовища до Шотляндії, щоб відвідати в замку Белморел королеву Єлисавету, 19-річний Джон Скотт, член організації Імперіяльних Льоялістів, діставшись крадькома до одного з гучномовців звернувся до муринського прем'єра із закликом виявити відповідний респект для англійської королеви і не провокувати „нахабно" для майбутньої дитини королеви муринське ім'я.

● **На летунській дослідній базі в Кейп Канаверал** відбулося у вівторок, дня 11 серпня ц. р. третє із черги на протязі останніх чотирьох тижнів успішне випущення далекосяжної міжконтинентальної ракети „Атляс". Випущено цю ракету на відстань 5,500 миль — до цілі, встановленої на Ассеншен Айленд. Командування летунських збройних сил сподіється, що на 1 вересня ц. р. ця ракета буде готовою для продукції і використання.

● **Прем'єр муринської республіки Ґани,** Кваме Нкрумаг, який прибув з відвідинами до Англії, пропонує, щоб королева Єлисавета II охрестила свою найближчу дитину іменем „Кваме", якщо це буде хлопець, або „Амма", якщо це буде дівчинка.

ФАМ — перша українська спілка в Арґентині

Цього року сповнилося п'ять років з дня створення промислово-комерційної спілки ФАМ в Арґентині. За цей короткий час вона осягнула таких поважних успіхів і починає відігравати таку поважну ролю в економічному житті нашої національної спільноти, що варто про неї повідомити й ширше громадянство, зацікавлене нашим загальним розвитком на еміґрації.

Виник ФАМ як спілка з обмеженою порукою за ініціятивою й під керівництвом Леоніда Філя, Петра Атаманюка та Михайла Мушинського, що їх перші літери прізвищ і дали назву самій спілці. Уже в березні 1954 року почала діяти фабрика ФАМ, що робила пуделка з картону і бляхи. Вона дуже скоро придбала собі добре ім'я серед комерційного і промислового середовища Буенос Айресу. Діяльність ФАМ почала викликати дедалі зацікавлення серед українців, що бажали вкласти свої гроші в якесь певне підприємство. Виявилося, що рямки Спілки з обмеженою порукою, яку створили були 20 осіб, надто тісні для тих перспектив, що перед нею відкривалися. Уже в грудні 1955 року фабрика придбала для себе нове приміщення на передмісті Авелляледа, виплативши за нього мільйон пезетів. Придбано нові машини, і, крім пуделків з картону та бляхи, розпочато виробництво бляшанок місткости від 100 грамів до 25 кілограмів. А в листопаді 1956 р. Спілка з обмеженою порукою вже перетворилася в Акційну Спілку з капіталом у 5 мільйонів, яку затвердив уряд на 99 років діяльности. 22 грудня 1957 р. відбулися перші збори акціонерів - власників ФАМ, а 7 грудня 1958 р., на других зборах акціонерів уже вирішено побільшити авторизований капітал з 5 мільйонів на 25 мільйонів, бо випущені на 5 мільйонів акції були розкуплені. Завданням ФАМ стало — об'єднати розпорошений дрібний капітал, дати змогу малим грошам приєднатися до великого українського підприємства.

ФАМ — підприємство, що має право імпорту й експорту. В арґентинських умовах це дуже великий здобуток, і мало хто з наших підприємців та купців мають це право. ФАМ же працює на імпортованій сировині: бляха йде з Англії, Франції, Італії, Японії та ЗДА. П'ять знаних на ввесь світ фірм відкрили для ФАМ кредит для закупівлі сировини на суму 13,200.000 пезів. Організаторам довелося прикласти чимало енергії, щоб нав'язати комерційні та ділові зв'язки і здобути потрібний кредит. Для цього президент Акційної Спілки я. П. Атаманюк відбув подорож до Німеччини, Франції та Швайцарії. Діяльність фабрики розрослася так, що попереднього приміщення, в якому працюють 54 робітники, вже не вистачає. Вирішено розбудувати новий корпус, що коштуватиме 2 мільйони пезів, і на це вже одержано кредиту 840,000 пезів. Вирішено зорганізувати також власну модерну літографію, що коштуватиме 14 мільйонів пезів. Під цю літографію в банкових урядових колах обіцяно 8 мільйонів кредиту. Ще цього року акції ФАМ почнуть офіційно котуватися на буенос - айреській біржі. Номінальна ціна акції 100 пезів, але передбачається, ща на біржі вони коштуватимуть значно вище. Адже авторизований капітал ФАМ, що становив 5 мільйонів, в дійсності відображує реальний капітал у 30 мільйонів. Перша українська акційна спілка в Арґентині дуже успішно розвивається, виявляючи організаційні та комерційні здібності її керівників, сприяє зростові економічної сили тутешньої української спільноти і підносить почуття самоповаги, зокрема, серед українців давнішої еміґрації, які звикли були пасти задніх і розвинули в собі почуття меншевартости.

ЄДО

У невисказаному жалю й смутку, з приводу передчасної смерти, НАШОЇ НАЙДОРОЖЧОЇ ПРИЯТЕЛЬКИ,

Наталії ҐЛАДИШОВСЬКОЇ

складаю

поруч виявів глибокого співчуття, горем прибитій Сім'ї Померлої, скромний даток на будову Храму „Царя Христа" у Филаделфії

в сумі — $ 20.00

замість квітів на Її свіжу могилу.

Цією дорогою запрошую всіх Знайомих та Друзів Вельмишановної Родини Н. й О. Гладишовських, які були фундаторами церкви в селі Тискові (Лемківщина) до молитов за блаженний упокій св. п. Наталії, що зі щедрим Вашим даром на докінчення цього Храму вознесуться до стіп Всевишнього, Дателя життя дочасного — й вічного.

Нехай пером стане Тобі не своя землиця, Дорога Наталю, коли ж дух Твій полине тужливим вітрилом над затишним колись рідним селом, дерев'яною церковцею, барвінковими могилками, які Тебе не діждуться...

НАТАЛІЯ СТЕФАНІВ

Українська Католицька Церква
„Царя Христа"
1623 Каюга вул.
Найстави — Филадедфія, Па.

Замість квітів на могилу
бл. п. НАТАЛІЇ ГЛАДИШОВСЬКОЇ
— складають —
на садочок української дітвори в Інґольштадті,
суму — $ 20.00
ОЛЕНА ГОРДИНСЬКА
ДАРІЯ і БОГДАН КАРАНОВИЧІ

Звернення до українського Громадянства на чужині

Завданням Українськго Інформативно-Видавничого Інституту в Буенос Айресі є поширювати серед еспаномовного світу правду про Україну і цим протиставитися московській пропаганді, та дати йому джерельні матеріяли для боротьби проти московського комуністичного імперіялізму.

В цьому році, присвяченому світлій пам'яті гетьмана Івана Мазепи, УІВІ поширить значно свою дотеперішню діяльність, а зокрема відновить видавничу працю.

Політичні вимоги до нашої еміграції стають щораз то більші. Являється пекучою потребою перевірити нашу діяльність у вільному світі, її зактивізувати та достосувати до актуальних вимог, а саме під аспектом допомоги змаганням наших земляків в Україні у їхньому спротиві Москві. Вони у незвичайно важких умовах московського терору обстоюють права Нації в усіх ділянках життя: — у господарстві ставлять опір централістичним затіям Москви, — у культурному обстоюють твердо духову незалежність, у шкільництві — поборюють русифікацію.

Ми знаємо про їхні труди і вони знають про нас. Ми болієм над жертвами московського терору, над язвою новітньої малоросійщини, а вони болять над нашими неуспіхами, над нашою безчинністю. Зате наша інформація у вільному світі і наші успіхи являються для них зброєю і джерелом стійкости у їхній боротьбі.

Завданням УІВ Інституту, поза видавничою діяльністю, є здобувати приятелів української визвольної боротьби серед визначних політиків в еспаномовному світі, давати їм потрібні матеріяли з ділянки замаскованого московського імперіялізму та протидіяти комуністичній пропаґанді.

УІВ Інститут виконав частинно ці завдання в минулих роках, і у вислідi звертаються до Інституту політичні діячі, організації та видавництва в справі наших публікацій. Проте, нові завдання вдасться завершити тільки тоді, коли наша спільнота поспіє з повною моральною, інтелектуальною та матеріяльною допомогою. Для справности і доцільности інформативної діяльности, УІВ Інститут поширює свої представництва при допомозі Мужів Довір'я на поодиноких місцях нашого поселення в Арґентині і в інших країнах Південної Америки, а свої зв'язкти з нашими інтелектуальними силами у всьому вільному світі.

Хочемо підкреслити, що УІВ Інститут — це одинока установа, видання якої в еспанській мові висилаються до всіх країн Південної Америки. УІВ Інститут в своїй діяльності не кермуються груповими напрямними, а старається заховати всеукраїнське наставлення, гідне свойого завдання.

У зв'язку з цією працею УІВ Інституту, Управа прохає наше громадянство допомоги в нашій праці своїм знанням і матеріяльними засобами. Прохаємо зголошуватись до співпраці та надсилати нам наукові, публіцистичні і інші праці. Рівнож прохаємо всі видавництва у вільному світі висилати нам свої газети, журнали та окремі видання.

Звертаємось до поодиноких людей доброї волі і розуміння справи зголошуватися на Мужів Довір'я УІВІ в провінціях Арґентини та країнах Південної Америки, жертвуючи час і труди для спільної української мети — визволення нашої Батьківщини.

За Управу Українського Інформативно-Видавничого Інституту:

Інж. Ю. Тис-Крохмалюк
голова,

Михайло Бурчак
секретар

Буенос Айрес, 21-го липня 1959 року.

Краєві Парки в Канаді

Немає іншої країни в світі, де поїздки на вакації були б такі доступні для кожного — без огляду на фінансовий стан, як у Канаді. Комуністичні країни, як ніколи не перестають хвалитись, мовляв, вони роблять все для народу та нібито охороняють його ніжною турботливістю від всякої експлуатації, — напевно не дають своїм громадянам нічого подібного до нашої системи краєвих і провінційних парків, що ними кожний відвідувач може втішатися безплатно, або за мінімальною оплатою. Таким чином відпочинкові околиці на побережжі Чорного моря в СССР, про які так багато написано в останніх часах, є лише для тих, які були призначені туди державними організаціями. — Канадійські природні відпочинкові терени є відкриті для кожного, хто тільки забажає там побувати.

У цій статті звернемо увагу тільки на краєві парки, тобто такі, що їх заснував і адмініструє домініяльний уряд. Їх є 33, різної величини; вони розкинуті по цілій Канаді, від східнього до західнього побережжя. Говорячи загально, вони служать трьом цілям: — для розривки, освіти і для консервації.

Більшість з них — це просто велетенські розривкові терени, де кожний може таборувати на приготовлених місцях для таборування, влаштовувати піші прогулянки, веслувати і плавати в безчисленних озерах і потоках. Найбільший терен цього роду знаходиться в Скелястих Горах, де є шість краєвих парків по обидвох сторонах провінційного кордону: у Британській Колумбії і Альберті. Чотири з них є суміжні зі собою і становлять найбільший суцільний терен краєвих парків у цілій Північній Америці; це національні парки Його, Кутенай, Банф і Джаспер. Останній з них є найбільшим розривковим парком і займає 4,200 квадратових миль, тобто майже стільки, як одна третина території Голляндії. Банф відзначається тим, що він є найстарший із краєвих парків. Його засновано у 1885 році спершу тільки на просторі десяти квадратових миль (сьогодні його величина виносить 2.564 кв. миль) з метою зберігання від безконтрольної експлуатації гарячих мінеральних джерел на горі Сулфур. Під оглядом краси і величі красвиди парків у Скелястих горах є неперевершені. Велика сила природи проявляється там у величавих видах стрімких шпилів, покритих з боків блискучим льодом, і в прямих скельних фасадах, які замітно відрізняються від поблискуючих водопадів і квітучих лук.

На другому кінці Канади є найдальше на схід висунений розривковий терен, а саме красвий парк „Зейп Бретон Гайлендс". Він розташований на північному краю Нової Скотії. Там відвідувач може захоплюватись видами океанічного узбережжя, де запінені хвилі розбиваються об скелясті береги, а темні ліси доходять до самого краю бушуючих вод.

Крім згаданих парків є ще краєві історичні парки, в яких зберігаються будинки і місця, тісно пов'язані з історією Канади. Вони оживлюють історію, даючи відвідувачеві образ тієї обстановки, в якій відбувалися події, що про них він раніше читав. Деколи ці краєві історичні парки зберігають давні військові станиці, які нагадують нам про досліджування і відкривання нашої країни, як напр. Форт Ветелфорд у західньому Саскачевані, або про часи, коли існування Канади було загрожене, як напр. Форт Веллінґтон на ріці Сен Лоренс. З черги краєвим парком є звичайний дім, зв'язаний з іменем великого канадійця. Таким є палац „Вудсайд" в Кіченері, Онтаріо, де жив у хлоп'ячому і молодечому віці Вільям Лайон Мекензі Кінґ, великий канадійський державний діяч, за урядування якого Канада осягнула повну суверенність.

Вкінці у краєвих парках знаходить незайманий „притулок та дичина, яка була б уже досі зникла, коли її не оберегалося. Парки повинні виконувати таку ролю, але деякі з них є призначені передусім на консервацію. Визначним прикладом є безмежний „Вуд Бафало Парк", який простягається поміж Альбертою і Північно-Західніми Територіями. Там збережено від цілковитої загибелі північно-американських буйволів, які під час приходу першого білого мисливця мільйоновими чередами блукали по преріях, а вже за декілька років після цього були майже винищені.

Краєвими парками адмініструє відділ міністерства північних справ і краєвих ресурсів в Оттаві. Приносячи радість більше ніж мільйонові відвідувачів кожного року та охороняючи рослинність і звіринність Канади, краєві парки сповняють своє призначення, висловлене у законі: „Оцим призначається парки для вжитку канадійців, для освіти і вдовілля... вони повинні бути вдержувані і використовувані таким способом, щоб залишилися непошкоджені для вдовілля майбутніх поколінь.

К. С.

ГУБ. ЛОНҐ ВЕДЕ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

Не зважаючи на дощ, губернатор Луїзіяни Ірл К. Лонґ промовляє на передвиборчому зібранні у Френклингтоні, Лу. У своїй промові закликав він громадян переобрати його знову губернатором стейту.

ПРОТОКОЛ

з переведеної провірки діловодства Українського Олімпійського Комітету в Америці за час від 30 серпня 1956 р. до 30 квітня 1958 р.

(В скороченні)

Провірку переведено в днях 23 грудня 1957 р., 29 і 30 квітня 1958 р. в приміщенні Українського Народного Дому 140-142, Друга евню в Ню Йорку в присутності представників: — Осипа Зінкевича — ген. секретаря, Євгена Скоцка — члена Управи Українського Олімпійського Комітету, представника ЦУ ОДВУ — Володимира Різника, заступника голови ЦУ ОДВУ, представника УККА — Івана Винника, секретаря Контрольної Комісії УККА.

Провірку переведено на підставі письма УККА з 6 листопада 1957 р. ЮР/ГН до члена Контрольної Комісії УККА Івана Винника.

До провірки предложено книги: касову, приходові квитарі, розходові квити, збіркові листи і кореспонденцію.

На підставі предложених і перевірених документів стверджено, що за час діяльности то є від 30 серпня 1956 р. то 30-го квітня 1958 р. вплинуло до каси:

I. Приходи:

а) Збірки на збіркові листи на суму $1,025.75, б) Пожертви українських організацій і осіб $673,00; в) Різні приходи $20.50. — Разом приходів $1,719.25.

II. Розходи:

а) Друк і розсилка брошури в анг. мові „Україна і 16 Олімпійські Ігри", друк і розсилка меморіялів, відозв $717.71; б) Адміністраційні видатки $340.61; в) Інвентар вартости $234.60; г) Готівка до розчислення $29.95. — Разом виплачено $1,322.17. — Готівка в касі $397.08. — Разом $1,719.25.

Оцінка книговодства: Книги ведені точно, усі приходові і розходові позиції належно удокументовані, приходові квитарі і розходові документи відповідно зберігані.

Загальна характеристика діяльности Комітету: в цілі підготовки участи українців в 16-их Олімпійських Іграх, які відбулися в 1957 р. в Мельбурні, в Австралії, створено Український Олімпійський Комітет, який згодом перейменовано на Український Світовий Комітет для Справ Спорту.

На підставі кореспонденції стверджено, що Український Олімпійський Комітет під час своєї короткої діяльности провів серед українців пропаґанду олімпійських ідей, а між чужинцями велику пропаґандивну працю в користь українського спорту і України. Видано 1,500 примірників брошури в англійській мові п. з. „Україна і 16-ті Олімпійські Ігри", розіслано 3,000 меморіялів, відозв, пресових звітів. Відбуто ряд засідань і конференцій з чужинцями.

Український Олімпійський Комітет (Український Світовий Комітет для Справ Спорту) своєю працею заслуговує на довір'я і піддержку українського громадянства.

Іван Винник, в. р., секретар контрольної комісії

Володимир Різник, в. р., містоголова ЦУ ОДВУ

Ню Йорк, 10 травня 1959 р.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. — Управа Т-ва „Любов", Відд. 370, повідомляє своїх членів, що Збори відбудуться в неділю, 16-го серпня 1959 р., по Службі Божій, в приміщенні школи при 565 Джордж вул. Збирання вкладок цього самого дня від год. 9-ої рано. Просимо членів відібрати свою дивіденду. Впишуйте своїх дітей до УНСоюзу і Товариства, на випадок хвороби чи смерти — одержите допомогу. — В. Гіна, секр.

САВТПОРТ, Конн. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 84, подає до відома членкиням і членам, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 16-го серпня 1959 р., точно в год. 4-ій по пол., в залі УНДому під числом 279 Кінґс Драйф. Проситься всіх прибути на час і вирівняти свої залеглі місячні вкладки. — І. Махно предс.; М. Ґудзік, кас.; П. Дудко, секр.

ШИКАГО - Південь. — Повідомляється членів Б-ва св. Ап. Петра й Павла, Відд. 220, злученого з Від. 139 „Вільна Україна", що Місячні Збори відбудуться в суботу, дня 15-го серпня 1959 р., в год. 7:30 веч., в церковній залі, при 4950 Савт Полайна вул. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Звичайні Місячні Збори членів Б-ва св. Юрія, Відд. 239, відбудуться в суботу, 15-го серпня 1959 року, в год. 5:00-7:00 веч., в домі Укр.-Амер. Горожан при 847 Н. Френклін вул., зі звичайним порядком наад. — д-р В. Ґалан, предс.; М. Ковальчук, секр.

Вступайте в члени УНСоюзу

Посмертні Згадки

Стефан АНДРУХІВ, довголітній член УНСоюзу, Відд. 147 в Аллентавні, Па., упокоївся в Бозі дня 1-го серпня 1959, на 46-му році життя. Покійний походив із села Коропуж, пов. Рудки, Зах Україна. До ЗДА прибув молодим хлопцем і скоро став членом УНСоюзу. Останньо проживав у Гемпстед, Н. Й., де і помер та був похований в дні 5-го серпня 1959 р. Полишив у смутку дружину Анну. — В. Й. П.!
І. Зазворський, секр.

Василь ДУБИК, член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 28-го червня 1959 р., на 68-му році життя. Покійний народився в селі Угерсько, пов. Стрий, Зах. Україна. Полишив у смутку 2-ох синів: Василя і Володимира. Похорон відбувся 1-го липня 1959 р., з української кат. церкви св. о. Миколая, поховано на цвинтарі св. о. Миколая. — В. Й. П.!
Т. Шпікула, секр.

Михайло РУРКА, довголітній член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 16-го липня 1959 р., на 72-му році життя. Покійний народився в селі Михайловичі, пов. Рудки, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Розалію, 2-ох синів: Роберта й Стефана, 3 доньки: Ольгу, Анну й Марію та 7 внуків. Похорон відбувся 20-го липня 1959 р., при участи Родини, Членів Відділу та Знайомих, з церкви св. о. Миколая. Покійного поховано на цвинтарі св. о. Миколая. — В. Й. П.!
Т. Шпікула, секр.

Василь ВОЙЦІХОВСЬКИЙ, — довголітній член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 24-го липня 1959 р., на 66-му році життя. Покійний народився в селі Обложниця, пов. Жидачів, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, доньку Доротею, 2 синів: Петра й Михайла, 8 внуків та брата Миколу в Зах. Україні. Похорон відбувся 27-го липня 1959 р., з української кат. церкви св. о. Миколая, при участи Родини, Членів Відділу та Приятелів. Покійного поховано на кладовищі св. о. Миколая. — В. Й. П.!
Т. Шпікула, секр.

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____
Ім'я і прізвище ____
Адреса ____

Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ____
Адреса ____
Адреса ____

ТАРЗАН, ч. 4309, Підкріплений харчами.

Голод підкрадався до мавполюда, але він зумів напружити останні помеклі сили і зловити хижака.

Волокнисте м'ясо тварини, що живиться падлом, було солодше від оленячого... Але тепер Тарзан відзискав дещо зі своєї сили.

А після того нове життя ввійшло до його тіла. Він продовжував свою подорож, і незабаром монотонна пустиня перемінилася в обвідки буйної зеленої джунглі!